

SATSUMA MANDALINA YETİŞTİRİCİLİĞİ

Bölgemizde Satsuma mandalinası (Mandarin) Rize mandalinası olarak bilinir bölgemizde güneye ve güneydoğuya bakan kuzey rüzgarının olmadığı yamaçlarda ekonomik olarak yetiştiriciliği yapılmaktadır. Özellikle çay hakim ürün olmadan önce yaygın olarak yetiştiriciliği yapılmaktaydı.

Çay hakim ürün olduktan sonra mandalina bahçelerinin yerini almış ve mandalina yetiştiriciliği azalmıştır. Son yıllarda mandalınanın iyi gelir getirmesi ile beraber yeniden bahçeler kurulmaya başlamıştır. Satsuma mandalinası bölge ekolojisine uygun olması, meyvesinin sevilerek yenmesi ve bol miktarda C vitamini içermesi nedeniyle tüketimi ve pazar değeri artmıştır. Ekonomik yaşı 40-50 yıl ağaç başına verim 80 kg'dır.

İKLİM VE TOPRAK İSTEKLERİ

Satsuma mandarini -8°C soğuğa kadar dayanabilir. ağaçların soğuğa hassasiyetleri sıralamasında turuncgiller içerisinde soğuğa en dayanıklı ağaçlardır. Meyvelerin soğuğa hassasiyetleri sıralamasında limondan sonra gelir. Buna göre ülkemizde mandarinler -4°C nin

altındaki sıcaklıklarda yetiştiriciliği risklidir. Narenciye ağaçlarında $12-13^{\circ}\text{C}$ 'de gelişme başlar, $25-30^{\circ}\text{C}$ 'de hızlı gelişme olur. 32°C 'den sonra gelişme durur.

Mandalinalarda önce tomurcuk sonra çiçekler ve küçük meyveler yanar. Meyve bağlaması için en uygun sıcaklık 21°C 'dir. Satsuma mandalinası en iyi rengi $15-20^{\circ}\text{C}$ 'de alır. Mandalinalar hafif derin, drenajı iyi kumlu tınlı, tınlı veya killi-tınlı, taban suyu seviyesi 1.5 m'nin altında pH 5.5-6 olan humusça zengin topraklarda iyi yetişir. Özellikle Karadenizde mandalinalarda anaç olarak üç yapraklı (*Poncirus trifolia*) kullanılmalıdır.

Mandalinalarda sulama çok kurak yaz aylarında gereklidir. Sulama iklim şartlarına bağlı olarak Nisandan başlayarak Eylül-Ekim sonlarına kadar devam eder. Günlük su ihtiyacı 1.5-3.3 mm olarak hesaplanmalıdır. Ağır topraklarda aşırı ve düzensiz sulama çiçek ve küçük meyve dökümlerine sebep olur.

Mandalinalarda gübreleme saf besin miktarı olarak 20 kg/da saf azot, 8 kg da saf fosfor ve 20 kg/da saf potasyum olarak hesaplanır. Azotlu gübre 3 zaman periyodunda toprağa verilir.

1- Çiçeklenme öncesi ağaca su yürümeden (Ocak-Şubat sonu) gübrenin 3/5'i,
2- Yeni yaprak ve sürgünlerin oluştuğu (Mayıs-Haziran) gübrenin 1/5'i,

3-Meyve oluşumunda (Haziran-Temmuz) gübrenin 1/5'i verilir.

Azotlu gübreler sulama suyuyla yada toprağa direk verilebilir. Gübreler ağaç gövdesinden 50 cm dışarıya verilir ve toprağa karıştırılır.

Tam verim çağındaki mandalinalara ağaç başına 0.4-0.7 kg saf azot verilir.

Fosforlu gübreler Ekim-Kasım aylarında ağaç başına 0.3 kg saf madde olarak verilir. Yeni tesis edilen bahçelerde fidan başına 30-3-80 g saf madde hesabıyla verilir.

Potasyumlu gübreler Ekim-Kasım aylarında yeni tesis edilen fidanlara ilk 5 yıl 40-80 g tam verim çağına ise 500 g saf madde olarak verilir. Ayrıca 3-4 yılda bir 3-4 ton yanmış ahır gübresi sonbaharda uygulanır.

DİKİM

Üç yapraklı üzerine aşıllı mandalinlerde dikim mesafesi **5X5 m**'dir. Düz arazilerde kare, dikdörtgen yada üçgen dikim yapılır. Meyilli arazilerde kontur dikim uygundur.

BAHÇE TESİSİ

Fidanları dikim zamanı Karadeniz bölgesinde sonbahardan İlbahara kadar yapılabilir. Toprak sıcaklığı 15°C olduğu zaman en iyi dikim zamanıdır. Fidan

çukurları 60-80 cm derinlik ve genişlikte açılmalıdır. Dikimi yapılacak fidanlar söküm yapıldıkları yerden 4-5 cm yükseklikten dikilmelidir. Fidanlar derin dikilirse kloroz ve zamklanma görülür. Dikim toprak tavındayken yapılmalıdır.

Dikimi yapılan fidanları güneş ışığından korumak için gövdeleri sarılır yada yanmış kireç ile boyanır. Tepe kısmı kesilen fidanların rüzgardan kırılmasını önlemek için hakim rüzgar istikametine kazık çakılarak sürgün kazığa bağlanır. Fidanlar tutuncaya kadar 3-15 günde bir sulanmalıdır. Fidan dipleri yanmış ahır gübresi, sap, saman ile malçlama yapılır. Yabancı ot gelişimine izin verilmemelidir.

BUDAMA

Dikimde terbiye budaması yapılmış olan fidan 2-3 yıl budamaya ihtiyaç göstermez. İlk 2-3 yıl taçlandırma yerine alt kısımdan çıkan sürgünler alınmalıdır. Genelde verilen şekil Karadeniz bölgesinde goble olmalıdır. Goble şekil diğer meyve ağaçlarında yapıldığı gibi uygulanır.

Mandalinalarda budama zamanı erken ilkbahar dönemidir. Budama zamanı son donlar geçtikten sonra sürgün vermeye başlamadan önceki dönemdir. Budamada kurumuş, kırılmış, dikine büyüyen (obur) dallar kesilmelidir. Satsuma mandalinleri zayıf gelişme

gösterdikleri için fazla budamaya ihtiyaç duymazlar.

Don zararı görmüş ağaçta yeni sürgünler oluştuktan ve kurumalar durduktan 6-8 ay sonra budama yapılmalıdır. Don zararı görmüş dallar yeni sürgünlerin başladığı yerden kesilir. Ağacın tümü zarar görmüşse aşu yerinin üzerinden kesilerek yeni sürgün oluşması sağlanır.

HASAT

Mandalinalarda hasat zamanı Şeker/Asit oranına göre yapılır. Hasat makasla kesilerek yapılır. Hasat edilen meyveler uygun temiz taşıma kaplarına itinayla boşaltılmalıdır. Boylanarak kasalara dizilmelidir.

Adres	Samsun Tarım İl Müdürlüğü 55060 Samsun
Santral	0 362 231 37 00
Fax	0 362 233 21 63
e-mail	cey@samsuntarim.gov.tr
web	www.samsuntarim.gov.tr

T.C.
SAMSUN VALİLİĞİ
İl Tarım Müdürlüğü

Satsuma Mandalina Yetiştiriciliği

Abdulkadir KULEYİN
Ziraat Yüksek Mühendisi

No: M/31

2005